GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף, מועד נבצרים תשפ"ב, 2022
מספר השאלון: 34281
שם התלמיד/ה: _____

אזרחות

שאלון 34281

הוראות לנבחן

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

הוראות לנבחן
א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
פרק ראשון – (2×7) – 14 נקודות
פרק שני – (2×10) + (1×14) – 34 נקודות
פרק שלישי – (2×13) – 26 נקודות
פרק רביעי – (2×13) – 26 נקודות
סך הכול – 100 נקודות
ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.
בהצלחה!

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (14 נקודות)

ענה על שני סעיפים מן השאלות 1–2 (לכל סעיף – 7 נקודות).
אפשר לבחור בסעיף אחד מכל שאלה או בשני סעיפים מאותה שאלה.

1. רפורמות כלכליות בצרפת

(14 נקודות)
(ראו בנספח: רפורמות כלכליות בצרפת)

א. ציין והצג את הגישה החברתית־כלכלית שבאה לידי ביטוי ברפורמות הכלכליות שביקש נשיא צרפת ליישם.
הסבר כיצד גישה חברתית־כלכלית זו באה לידי ביטוי בקטע.
(7 נקודות)

ב. ציין והצג את הזכות של הנוסעים שעליה ביקשה המשטרה להגן בפיזור ההפגנה.
הסבר כיצד זכות זו באה לידי ביטוי בקטע.
(7 נקודות)

2. שירותים בשפת הסימנים

(14 נקודות)
(ראו בנספח: שירותים בשפת הסימנים)

א. ציין והצג את הזכות של כבדי השמיעה והחירשים שנפגעה לטענת המפגינים.
הסבר כיצד זכות זו באה לידי ביטוי בקטע.
(7 נקודות)

ב. ציין והצג את תפקיד הממשלה שבא לידי ביטוי בהקמת המוסד האקדמי.
הסבר כיצד תפקיד זה בא לידי ביטוי בקטע.
(7 נקודות)

פרק שני (34 נקודות) – שאלות 3–7

בפרק זה עליך לענות על שלוש שאלות:
על שתיים מן השאלות 3–7 (לכל שאלה – 10 נקודות)
ועל אחת מן השאלות 8–12 (14 נקודות).

ענה על שתיים מן השאלות 3–7 (לכל שאלה – 10 נקודות).
כתוב לפחות שניים–שלושה משפטים בכל תשובה.

3. ההצדקות להקמת המדינה בהכרזת העצמאות

(10 נקודות)

הצג על פי הכרזת העצמאות את שתי ההצדקות להקמת מדינת ישראל: הצדקה היסטורית; הצדקה בין־לאומית (משפטית).

- הצדקה היסטורית
- הצדקה בין־לאומית (משפטית)

4. דמוקרטיה מתגוננת

(10 נקודות)

הצג את המושג: דמוקרטיה מתגוננת.

(10 נקודות)

5. אי־תלות הרשות השופטת

(10 נקודות)

הצג שני ביטויים לאי־תלותה (עצמאותה) של הרשות השופטת.

(10 נקודות)

6. יחס יהודי התפוצות למדינת ישראל

(10 נקודות)

הצג שני ביטויים ליחס של יהודי התפוצות למדינת ישראל.

(10 נקודות)

7. עבריינות פלילית רגילה ועבריינות שלטונית אישית

(10 נקודות)

הצג נקודת דמיון אחת והבדל אחד בין עבריינות פלילית רגילה ובין עבריינות שלטונית אישית.

(10 נקודות)

פרק שני (34 נקודות) – שאלות 8–12

ענה על אחת מן השאלות 8–12, על פי אחד מן האשכולות שלמדת (14 נקודות לשאלה).

---

8. אשכול העולם היהודי

(14 נקודות)

אשכול: העולם היהודי

- הצג את המחלוקת בין דתיים ובין חילונים בנוגע לשילוב חקיקה דתית בחוקי המדינה.
- הצג את הזכות לחירות.
- הסבר כיצד הזכות לחירות באה לידי ביטוי במחלוקת שהצגת.

9. אשכול תקשורת ופוליטיקה בישראל

(14 נקודות)

אשכול: תקשורת ופוליטיקה בישראל

- הצג את המושג תקשורת המונים.
- הצג את עקרון הפלורליזם.
- הסבר כיצד עקרון הפלורליזם מתממש בתקשורת המונים.

10. אשכול בחירות ומפלגות

(14 נקודות)

אשכול: בחירות ומפלגות

- הצג את שיטת הממשל הנשיאותי.
- הצג את עקרון הפרדת הרשויות.
- הסבר כיצד עקרון הפרדת הרשויות מתממש בממשל נשיאותי.

11. אשכול רשויות מקומיות

(14 נקודות)

אשכול: רשויות מקומיות

- הצג את שיטת הבחירות לשלטון המקומי.
- הצג את עקרון הפלורליזם.
- הסבר כיצד עקרון הפלורליזם מתממש בשיטת הבחירות לשלטון המקומי.

12. אשכול מעורבות אזרחית ופיקוח על רשויות השלטון

(14 נקודות)

אשכול: מעורבות אזרחית ופיקוח על רשויות השלטון

- הצג את המושג ועדת חקירה פרלמנטרית.
- הצג את עקרון הפלורליזם.
- הסבר כיצד עקרון הפלורליזם מתממש בוועדת חקירה פרלמנטרית.

פרק שלישי (26 נקודות)

קרא את הקטע שלפניך, וענה על שתיים מן השאלות 13–15 (לכל שאלה – 13 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 13–15.
שים לב: בחלק הראשון של כל שאלה (הצגת מושג) עליך לענות על פי מה שלמדת, ולא על פי הקטע.
בחלק השני של השאלה ענה על פי הקטע.

---

13. לאומיות אתנית־תרבותית

(13 נקודות)
(ראו בנספח: להפריח את שממת הזהות)

הצג את סוג הלאומיות: לאומיות אתנית־תרבותית.

הסבר כיצד לאומיות זו באה לידי ביטוי בקטע.

(13 נקודות)

14. עקרון הגבלת השלטון

(13 נקודות)
(ראו בנספח: להפריח את שממת הזהות)

הצג את עקרון הגבלת השלטון.

הסבר את טענת הכותב בנוגע למימוש עיקרון זה במדינת ישראל, כפי שהיא באה לידי ביטוי בקטע.

(13 נקודות)

15. עקרון הסובלנות

(13 נקודות)
(ראו בנספח: להפריח את שממת הזהות)

הצג את עקרון הסובלנות.

הסבר כיצד עיקרון זה בא לידי ביטוי בקטע.

(13 נקודות)

פרק רביעי (26 נקודות) – שאלות 16–18

בפרק זה עליך לענות על שתי שאלות: על אחת מן השאלות 16–18, ועל אחת מן השאלות 19–20 (לכל שאלה – 13 נקודות).
ענה על אחת מן השאלות 16–18.

---

16. מרכז עולמי למורשת הדרוזים

(13 נקודות)
(ראו בנספח: מרכז עולמי למורשת הדרוזים)

- ציין והצג את סוג הזכויות שמתממש באמצעות הקמת מרכז עולמי למורשת הדרוזים בישראל.

הסבר כיצד סוג זכויות זה בא לידי ביטוי בקטע.

(13 נקודות)

17. הנגשת תחנת הרכבת

(13 נקודות)

(ראו בנספח: הנגשת תחנת הרכבת)

- ציין והצג את תפקיד הכנסת שבא לידי ביטוי בפניית חבר הכנסת לשר .
  הסבר כיצד תפקיד זה בא לידי ביטוי בקטע.
  (13 נקודות)

18. 60 שנה למשפט אייכמן

(13 נקודות)
(ראו בנספח: 60 שנה למשפט אייכמן)

- ציין והצג את החוק שעל פיו הועמד אייכמן למשפט.
  הסבר כיצד חוק זה בא לידי ביטוי בקטע.
  (13 נקודות)

פרק רביעי (26 נקודות) – שאלות 19–20

ענה על אחת מן השאלות 19–20.

---

19. פסילת מפלגות ומועמדים

(13 נקודות)
(ראו בנספח: פסילת מפלגות ומועמדים)

הבע את עמדתך בעניין זה. הצג שני נימוקים המתבססים על מושגים מתחום האזרחות – נימוק אחד לעמדתך ונימוק אחד (אחר) לעמדה המנוגדת לשלך.
בכתיבתך הקפד על הרכיבים האלה:

א. טענה – הצג את עמדתך באופן ברור.

ב. הנמקת עמדתך – הצג נימוק לעמדתך המבוסס על מושגים וידע מלימודי אזרחות.

ג. הנמקת העמדה המנוגדת – הצג נימוק לעמדה המנוגדת לעמדתך, המבוסס על מושגים וידע מלימודי האזרחות.

20. שכונות ויישובים לקבוצות מסוימות

(13 נקודות)
(ראו בנספח: שכונות ויישובים לקבוצות מסוימות)

הבע את עמדתך בעניין זה. הצג שני נימוקים המתבססים על מושגים מתחום האזרחות – נימוק אחד לעמדתך ונימוק אחד (אחר) לעמדה המנוגדת לשלך.
בכתיבתך הקפד על הרכיבים האלה:

א. טענה – הצג את עמדתך באופן ברור.

ב. הנמקת עמדתך – הצג נימוק לעמדתך המבוסס על מושגים וידע מלימודי אזרחות.

ג. הנמקת העמדה המנוגדת – הצג נימוק לעמדה המנוגדת לעמדתך, המבוסס על מושגים וידע מלימודי האזרחות.

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

נספח – הקטעים

רפורמות כלכליות בצרפת

נשיא צרפת ביקש ליישם כמה רפורמות כלכליות במדינה. אחת מהן היא העברת חברות ממשלתיות, ובהן את חברת הרכבת הלאומית, לבעלותן של כמה חברות פרטיות כדי לעודד תחרות. רפורמה נוספת היא הפחתת המס שבעלי ההון צריכים לשלם על רווחיהם כדי לעודד אותם להשקיע במדינה.

רבבות אזרחים הפגינו נגד הרפורמות האלה ברחבי צרפת. המפגינים צעדו ברחובות מרכזיים, חסמו כבישים ומנעו מכלי תחבורה את האפשרות לנסוע.

משטרת צרפת נאלצה לפזר את ההפגנות, עצרה מפגינים רבים והבהירה שלא תאפשר חסימת כבישים, משום שחסימת הכבישים פוגעת באופן ישיר בשִגרת יומם של אלפי נוסעים.

שירותים בשפת הסימנים

עשרות כבדי שמיעה וחירשים הפגינו מול הכנסת בטענה שבזמן מגפת הקורונה רבים מהם מתקשים ליהנות משירותים שונים כמו כל שאר האזרחים. אחד המפגינים טען שכבדי שמיעה וחירשים מתקשים להשתמש בתוכנות לקיום ועידת וידאו, כמו "זום", שאינן מונגשות בשפת הסימנים, ולכן הם אינם מפיקים תועלת מתוכנות אלה כמו כולם. המפגינים דרשו מן הממשלה שכל השירותים הניתנים לכלל הציבור יינתנו גם בשפת הסימנים.

בעקבות ההפגנה ובעקבות פניות רבות של גורמים שונים, אישרה הממשלה להקים מוסד אקדמי לשפת הסימנים. במוסד זה יעסקו במחקר, בתיעוד שפת הסימנים, בדקדוק השפה ובקידומה. אחד השרים אמר כי משרדו יפעל לקידום הקמת מוסד זה, שמטרתו, בין השאר, להנגיש שירותים שונים לכבדי שמיעה ולחירשים.

להפריח את שממת הזהות

מדינת ישראל היא אבן שואבת למיליוני יהודים מכל העולם, שהחליטו לעלות לישראל כדי לחיות בה ולהחיות את שפתם העתיקה. בכך הפכו אותה למרכז היהודי הגדול ביותר בתבל, המהווה מרחב טריטוריאלי שבו הם מממשים את זכותם להיות עם עצמאי האחראי לגורלו. בשנות קיומה גדלה האוכלוסייה היהודית במדינה ביותר מפי עשרה. כאן מתרחשת הדרמה המרכזית של העם היהודי במאה ה־21. החברה הישראלית אינה אחידה ויש בה קבוצות ומגזרים שונים. חילוניים, דתיים, יהודים וערבים – כולם אזרחי המדינה וזכאים לזכויות שוות.

בין קבוצות אלה יש מחלוקות בנוגע לסוגיות שונות כגון מקומה של הדת במרחב הציבורי, השיטה הכלכלית הרצויה ועוד עניינים הקשורים למשטר וחברה.

אחת התוצאות של חוסר ההסכמה בין הקבוצות בחברה היא שלמדינת ישראל אין חוקה, והיעדר חוקה עלול להיות מסוכן לזכויות האדם בכלל ולזכויות המיעוטים בפרט. מכיוון שהמשטר במדינת ישראל אינו מעוגן בכללים חוקתיים, רוב רגיל בכנסת עלול לפגוע בסמכויות של רשויות השלטון האחרות ובראשן בית המשפט. בעת האחרונה הועלתה הצעה לביטול הסמכות של בית המשפט העליון לפסול חוקים שהתקבלו בכנסת. משמעות הדבר היא שרוב קואליציוני – מימין או משמאל – יוכל לחוקק חוקים כאוות נפשו ולפגוע אפילו בכללי היסוד של הדמוקרטיה. ההצעה עוררה מחלוקת חריפה בציבור.

אמנם מחלוקת זו ואחרות, המתנהלות לעיתים בכוחניות וללא ריסון, יוצרות קיטוב בחברה, אך למרות זאת, אני חושב שלא צריך לחתור להכרעה בין הצדדים אלא ללמוד לחיות יחדיו ולנהל שיח המאפשר לכל אחד להביע את דעתו ללא חשש. מחלוקות רעיונית תורמות לחברה הישראלית ומעשירות אותה.

האתגר שהחברה במדינת ישראל מתמודדת איתו כיום הוא קבלת אחריות – עלינו להתוות מדיניות ולהחליט החלטות מתוך הבנה שיש בחברה בעלי השקפות מגוונות שצריכים להמשיך לחיות זה בצד זה בכבוד הדדי. האם נעמוד באתגר זה?

בשנות קיומה התפתחה מדינת ישראל ונהפכה למעצמה משגשגת, שכלכלתה היא מן המפותחות באזור המזרח התיכון ובעולם כולו. לאחר שהתבססנו בממדים הפיזיים – אוכלוסייה, ביטחון, כלכלה – הגיעה העת לעסוק באתגר הזהות של המדינה היהודית והדמוקרטית. במובן זה אנו עדיין מתהלכים בארץ לא זרועה והמשימה העיקרית של הדור הבא היא להפריח שממה זו.

(מעובד על פי ידידיה שטרן, "להפריח את שממת הזהות", מקור ראשון, ג' אייר ה'תשע"ח, 18/04/2018)

מרכז עולמי למורשת הדרוזים

בעת האחרונה הוחלט על הקמת מרכז עולמי למורשת הדרוזים. המרכז יוקם בישראל ויתוקצב מתקציב המדינה. במרכז זה יפעלו ספרייה ומוזאון ויוצגו בהם אוספים ופריטים היסטוריים המשקפים את התרבות הדרוזית. כמו כן תיערך במרכז פעילות להעמקת הידע על העדה הדרוזית ומורשתה.

הנגשת תחנת הרכבת

על פי החוק, כל תחנות הרכבת בישראל חייבות להיות מונגשות לאנשים עם מוגבלויות. בעיר מסוימת במרכז הארץ הדרך היחידה להגיע לתחנת הרכבת היא לעלות במדרגות רבות שבסופן גשר להולכי רגל המוביל לתחנה. המדרגות מונעות מאנשים עם מוגבלויות להגיע לתחנות הרכבת. אחד מחברי הכנסת פנה לשר הממונה על משרד התחבורה ושאל אותו כיצד משרדו מתכנן להנגיש את תחנת הרכבת הזאת לאנשים עם מוגבלויות.

60 שנה למשפט אייכמן

לאחרונה מלאו 60 שנה למשפט אייכמן. במשפט זה הועמד לדין הפושע הנאצי אדולף אייכמן שנלכד בארגנטינה והועבר לישראל. אייכמן נידון למוות על חלקו בהשמדת מיליוני יהודים בזמן השואה, והוצא להורג. בריאיון שהתקיים לציון האירוע, הסביר אחד המשפטנים כי במשפט זה מימשה המדינה את האחריות שהוענקה לה בחוק.

פסילת מפלגות ומועמדים

כמעט בכל מערכת בחירות מתעורר דיון בשאלה אם יש לפסול מפלגות או מועמדים שבמצע או בפרסומים שלהם נכללים מסרים השוללים את האופי היהודי או הדמוקרטי של מדינת ישראל.
יש הטוענים שצריך לפסול מפלגות אלה ולא לאפשר להן להתמודד בבחירות ויש המתנגדים לכך.

שכונות ויישובים לקבוצות מסוימות

בחברה בישראל ישנן קבוצות שונות המעוניינות להתגורר בשכונות וביישובים המיועדים להן בלבד.
יש הטוענים שיש לאפשר זאת ויש המתנגדים לכך.

כל הבגרויות באזרחות עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/civics